

Opetushallituksen asiantuntijalausunto (HE 67/2023) hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamiseksi

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt Opetushallitukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle varhaiskasvatuslain muuttamiseksi.

Opetushallitus kannattaa varhaiskasvatuksessa annetun tuen tietojen keruuta Varhaiskasvatuksen tietovarantoon (myöhemmin Varda). Esitys parantaa varhaiskasvatusta koskevaa tietopohjaa, kun Vardasta olisi saatavilla kuntien ja kuntayhtymien tekemien tehostettua ja erityistä tukea sekä tukipalveluita koskevien hallintopäätösten lukumäärät. Opetushallitus tulee hyödyntämään saatavaa tietoa muun muassa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) toimeenpanon seurannassa ja ohjauksessa. Tiedonkeruun avulla tunnistetaan esimerkiksi mahdollinen alueellinen vaihtelu päätöksenteossa sekä saadaan tietoa kunnallisten ja yksityisten palveluntuottajien tuen järjestämisestä.

Opetushallitus pitää hyvänä ratkaisuna, että esityksessä Opetushallitukselle on annettu määräyksenantovalta tietojen tarkemmasta tietorakenteesta sekä siitä, miten tiedon tallentajien olisi pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Varhaiskasvatuslain 68 §:n 3 momentin mukaisesti Opetushallituksen määräyksessä ja ohjeessa varhaiskasvatuksen tietovarantoon Opetushallitus määrää jo tällä hetkellä varhaiskasvatuslain 70 §:ssä säädettyjen tietojen tarkemmista tietorakenteista ja siitä, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus pitää kannatettavana, että myös varhaiskasvatuksessa annettavien tuen tietojen osalta toimitaan näin. Opetushallitus yhtyy esityksessä todettuun arvioon, että määräyksellä varmistettaisiin tietojen yhdenmukaisuus ja se, että tiedonkeruulla voidaan vastata keskeisiin tukeen liittyviin tietotarpeisiin.

Opetushallitus pitää tarkoituksen mukaisena, että tiedonkeruun toteutettaisiin erikseen kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista. Määräyksessä Opetushallitus tarkentaisi tätä tiedonkeruuta muun muassa yksityisessä toimipaikassa ostopalveluna tai palvelusetelillä tuotetun varhaiskasvatuksen osalta.

Opetushallituksen toimivaltaan kuuluisi esityksen mukaan myös tietojen ikäjaottelun sekä tallennusajankohdan ja -frekvenssin määrittely. Ikäjaottelun määrittelyn osalta Opetushallitus pitää tärkeänä, että ikäjaottelu antaisi riittävän tietopohjan varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Tallennusajankohdan määrittelyä tehdessään Opetushallitus tulisi huomioidaan, että yleissivistävässä koulutuksessa tilastointipäivä on 20.9. Tuen jatkumon seurannan kannalta olisi hyvä, jos tilastointipäivät olisivat yhteneväiset. Toisaalta varhaiskasvatuksen vuositilaston tilastointipäivä on 31.12., ja yhteinen tilastointipäivä helpottaisi kuntien ja kuntayhtymien tiedonhallintaprosessia.

Perustuslakivaliokunnan arvion mukaan lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteuttamista koskeviin tietoihin sekä lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskeviin tietoihin voi sisältyä sellaisia riskejä, että niitä on lähtökohtaisesti arvioitava arkaluonteisina tietoina. **Opetushallitus varhaiskasvatuksen tietovarannon ylläpitäjänä näkee keskeisenä asiana, että varhaiskasvatuksessa annettavan tuen tietojen tallentamisessa varhaiskasvatuksen tietovarantoon otetaan huomioon paitsi lasten tietosuoja summatasoisella tallentamisella, niin myös minimoidaan välillisen tunnistamisen riski, joka liittyy näiden tietojen summatasoiseen tallentamiseen.** Erityisesti välillisen tunnistamisen riski nousee esiin lapsimäärältään pienten varhaiskasvatustoimijoiden osalta tilanteissa, joissa tietyssä ikäryhmässä on lapsia vain yksi tai kaksi ja vastaavasti tuen päätöksiä saman verran. Opetushallitus ottaisi määräyksessään huomioon, että tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset toteutuvat tiedon tallentamisessa,

säilyttämisessä ja luovuttamisessa. Mahdollisia toteutusvaihtoehtoja on useampia. Opetushallitus pitää kannatettavana, että teknisessä toteutuksessa tietojen hyödyntäminen varhaiskasvatuslain 73 §:n määrittelemässä laajuudessa säilyy.

Taloudellisten vaikutusten osalta esityksessä todetaan, että varhaiskasvatuksen tuen tietoihin liittyvät muutostarpeet ovat sen verran vähäisiä, että ne sisältyvät Vardan ylläpitobudjettiin ja ovat toteutettavissa syksyn 2023 aikana eikä muutoksesta siis aiheudu Opetushallitukselle lisämäärärahatarpeita, vaan ehdotetut muutokset ovat toteutettavissa olemassa olevin resurssein. Opetushallitus tarkentaa, että varhaiskasvatuksessa annettavan tuen tietoihin liittyvät pakolliset muutokset on mahdollista toteuttaa ilman erillistä määrärahaa työtehtävien priorisoinnilla.

Esityksessä todetaan, että Opetushallitus tukee varhaiskasvatustoimijoita tiedon laadun kehittämistyössä muun muassa automaattisin muistutusviestein sekä muodostamalla puutteellisista tiedoista yhteenvetoja tietovarannon käyttöliittymään. Raporttien ja muistutusviestien kehittämiseen Opetushallitus on anonut lisämäärärahaa vuodelle 2024.

Opetushallitus pitää ehdotettua muutosta varhaiskasvatuslain 72 § tietojen säilytysajasta myös kannatettavana.